

VENDIM
Nr. 47, datë 3.7.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 30.5.2017, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 19 Akti, që i përket:

KËRKUES: Genci Murthi, Iris Murthi, Ines Sadikaj

SUBJEKT I INTERESUAR: Shoqëria e Sigurimeve “Atlantik” sh.a.

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 00-2015-3553, datë 26.10.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë; nr. 1289, datë 30.5.2013, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, Genci Murthi etj., që kërkuan pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, shoqërisë së sigurimeve “Atlantik” sh.a., që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Nga materialet e çështjes rezulton se kërkuësit kanë qenë palë paditëse në procesin gjyqësor civil kundër subjektit të interesuar, me objekt: *“Detyrimin e të paditurit, shoqërisë së sigurimeve “Atlantic” sh.a., për të shpërblyer secilin paditës për dëmin shëndetësor pasuror dhe jopasuror që ata kanë pësuar nga aksidenti automobilistik i datës 16.11.2008”*.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 7864, datë 25.7.2012, ka vendosur: *“Pranimin e pjesës së padisë së ngritur nga paditësit Genci Murthi, Iris Murthi dhe Ines Sadikaj, duke u detyruar i padituri, shoqëria e sigurimeve “Atlantic” sh.a., për t’u paguar atyre si dëmshpërblim pasuror dhe jopasuror përkatësisht shumat respektive si vijojnë: paditësit Genci Murthi shumën prej 772.987 lekësh; paditëses Iris Murthi shumën prej 803.627 lekësh dhe paditëses Ines Sadikaj shumën prej 1.728.358 lekësh – dëm shëndetësor, pasuror dhe jopasuror ky që rezulton se këtyre paditësve u është shkaktuar nga aksidenti automobilistik i datës 16.11.2008. Rrëzimin për pjesën tjetër të mbetur të padisë së ngritur nga paditësit Genci Murthi, Iris Murthi dhe Ines Sadikaj (për kërkimin e dëmshpërblimit mbi kufirin e sipërcituar), si të pabazuar në prova e në ligj. Rrëzimin si të pabazuar në prova e në ligj të padisë së ngritur nga paditësja L. K.”*.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1289, datë 30.5.2013, ka vendosur: *“Lënien në fuqi të vendimit nr. 7864, datë 25.7.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë”*.

4. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit, me vendimin nr. 00-2015-3553, datë 26.10.2015, ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi nuk përmban asnjë prej rasteve të përcaktuara në nenin 472 të Kodit të Procedurës Civile.

II

5. **Kërkuesit** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duke parashtruar si vijon:

5.1. *Është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë dhe standardi i arsytimit të vendimit*, pasi Gjykata e Lartë nuk i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura në rekurs, megjithëse ato kishin të bënin me shkelje kushtetuese që lidhen me burimet e së drejtës dhe fuqinë ligjore të një vendimi unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Edhe Gjykata e Apelit nuk ka arsyetuar nga pikëpamja substanciale pretendimet e kërkuarve në lidhje me fuqinë ligjore të udhëzimit nr. 24, datë 15.11.2007, në raport me vendimin unifikues nr. 12, datë 14.9.2007, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

5.2. *Është cenuar parimi i sigurisë juridike*, pasi ngjarja e sigurimit ka ndodhur në vitin 2008 dhe ligji i zbatueshëm në çështjen konkrete është vendimi unifikues nr. 12, datë 14.9.2007, i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, i cili për sa kohë ka interpretuar dispozitat e Kodit Civil i ka zëvendësuar ato në kuptim të përmbajtjes së tyre, dhe në bazë të nenit 145 të Kushtetutës ka epërsi mbi aktet me karakter nënligjor, siç është rasti konkret i udhëzimit nr. 24, datë 15.11.2007, “Për trajtimin e dëmeve të mbuluara nga kontrata e sigurimit të detyrueshëm të mbajtësve të mjeteve motorike për përgjegjësinë ndaj palëve të treta”, i ministrit të Financave, mbi të cilin gjykatat kanë bazuar vendimet e tyre.

6. **Subjekti i interesuar, shoqëria e sigurimeve “Atlantik” sh.a.**, pretendon se kërkesa e paraqitur nga kërkuarësi nuk përmban asnjë element të cenimit të të drejtave kushtetuese për cenimin e procesit të rregullt ligjor, duke parashtruar si vijon:

6.1. *Pretendimi i kërkuarve për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar*. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykata e Apelit Tiranë kanë dhënë vendime të arsyetuara në lidhje me pretendimet e kërkuarve. Edhe vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, që ka vendosur mospranimin e rekursit, ka respektuar standardin e arsytimit, duke analizuar pretendimet e ngritura në rekurs dhe duke u dhënë përgjigje atyre.

6.2. *Pretendimi i kërkuarve për cenimin e parimit të sigurisë juridike është i pabazuar*. Vendimi unifikues nr. 12, datë 14.9.2007, i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë lejon dhe pranon vlerësimin e dëmit pasuror dhe jopasuror me parimet e ekonomisë së tregut vetëm në ato raste kur nuk ekzistojnë tarifa të përcaktuara me akte të tjera normative. Në rastin konkret nuk mund të zbatohen parimet e ekonomisë së tregut, sepse ekzistojnë norma dhe tarifa konkrete për vlerësimin e dëmit për këto raste e që parashikohen shprehimisht në udhëzimin nr. 24, datë 15.11.2007, “Për trajtimin e dëmeve të mbuluara nga kontrata e sigurimit të detyrueshëm të mbajtësve të mjeteve motorike për përgjegjësinë ndaj palëve të treta”, të ministrit të Financave.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarve

7. Gjykata vëren se kërkuarësi legjitimohen *ratione personae*, në kuptim të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatë brenda afatit ligjor të përcaktuar në ligjin nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

8. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata ka theksuar se roli i saj nuk është të rivlerësojë faktet, zbatimin e ligjit material apo zgjidhjen e dhënë nga gjykatat e zakonshme. Kontrolli që ajo ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave. Interpretimi i ligjit, duke përcaktuar përmbajtjen e tij, është atribut i organeve që e zbatojnë atë dhe nisur nga ky parim sqarimi i kuptimit apo interpretimi i çdo dispozite ligjore të zbatueshme gjatë shqyrtimit të një çështjeje të caktuar është në kompetencë të gjykatave të sistemit të zakonshëm gjyqësor (*shih vendimet nr. 23, datë 17.5.2011; nr. 1, datë 20.1.2012; nr. 4, datë 05.2.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Gjykata konstaton se pretendimi i kërkuesve për cenimin e parimit të sigurisë juridike, në thelb ka të bëjë me mënyrën e zbatimit dhe të interpretimit të ligjit nga gjykatat. Duke qenë me natyrë ligjore dhe jo kushtetuese, zgjidhja e tij nuk përfshihet në juridiksionin kushtetues, por i përket juridiksionit të gjykatave të zakonshme.

10. Gjykata rithekson se interpretimi i ligjeve është kompetencë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe sidomos e Gjykatës së Lartë. Në këtë kuptim, Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Ky funksion ushtrohet nga Gjykata e Lartë duke tërhequr për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara. Sa më sipër vjen si pasojë e pozicionit të saj si organi më i lartë i sistemit gjyqësor dhe lidhet me funksionin e përgjithshëm të saj për të siguruar uniformitetin e interpretimit të normave ligjore nga ana e gjyqtarëve të zakonshëm, përmes përcaktimit të linjave të interpretimit të cilave gjyqtarët duhet t'u përmbahen. Përfundimet në të cilat arrin Gjykata e Lartë nuk vlejnë vetëm për rastin konkret të zgjidhur prej saj, por për të gjitha rastet e ngjashme për gjykatat e tjera ose vetë kolegjet e thjeshta të asaj gjykate. Barazia në të drejta, mes të tjerash, përcakton edhe detyrimin për vendimmarrje të njëjtë dhe të qëndrueshme në çështje të ngjashme nga gjykatat e zakonshme (*shih vendimin nr. 6, datë 17.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se kërkuesit nuk legjitimohen *ratione materia* në lidhje me këtë pretendim.

B. Për pretendimet e cenimit të së drejtës së aksesit dhe arsyetimit të vendimit

12. Sipas kërkuesve, Gjykata e Lartë nuk i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura në rekurs, megjithëse ato kishin të bënin me shkelje kushtetuese që lidhen me burimet e së drejtës dhe fuqinë ligjore të një vendimi unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Edhe Gjykata e Apelit nuk ka arsyetuar nga pikëpamja substanciale pretendimet e kërkuesve në lidhje me fuqinë ligjore të udhëzimit nr. 24, datë 15.11.2007, në raport me vendimin unifikues nr. 12, datë 14.9.2007, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

13. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit përfshin jo vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë, procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 21, datë 20.3.2017; nr. 52, datë 14.11.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në lidhje me shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë në dhomë këshillimi, Gjykata ka theksuar se është detyrë e kolegjeve të asaj gjykate që mbi bazën e bindjes së brendshme të vlerësojnë nëse rekursi përmban shkaqe ligjore për shqyrtimin në seancë gjyqësore ose për mospranimin e rekursit. Ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues lidhur me natyrën ligjore të shkaqeve të

paraqitura në rekurs është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon kjo gjykatë (*shih vendimin nr. 21, datë 20.3.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vëren se pretendimi i kërkuar për cenimin e së drejtës së aksesit është i pabazuar. Atyre gjatë procesit të zhvilluar në gjykatat e faktit u është dhënë mundësia që të paraqesin argumente dhe prova në mbështetje të pretendimeve të tyre, për të cilat kanë marrë përgjigje të arsyetuar nga gjykatat. Po ashtu, edhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në përputhje me kompetencat e tij ligjore, pasi ka marrë në shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs, u ka dhënë përgjigje kërkuar lidhur me to, se nuk janë të tilla nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së. Ata e kanë ushtruar lirisht të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë nëpërmjet paraqitjes së rekursit, por kjo e drejtë nuk presupozon që gjykata duhet ta kalojë çështjen në seancë ose të pranojë kërkimet e palëve në çdo rast. Për pasojë, pretendimi i kërkuar për cenimin e së drejtës së aksesit është i pabazuar.

16. Për sa i përket arsytimit të vendimit, Gjykata ka theksuar vazhdimisht faktin se vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 7, datë 09.3.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore si pjesë e pandarë e një procesi të rregullt ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave, si dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsytimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij, ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimet nr. 20, datë 20.3.2017; nr. 3, datë 23.1.2014; nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 20, datë 13.4.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në lidhje me vendimet e Gjykatës së Lartë, duke pasur parasysh edhe natyrën e gjykimit në atë gjykatë, Gjykata ka theksuar se një arsyetim i kufizuar i tyre nuk e cenon procesin e rregullt ligjor. Vetëm kur konstatohen shkelje të parimeve të procesit të rregullt ligjor dhe nëse këto shkelje nuk janë konstatuar dhe riparuar prej saj, vendimi i Gjykatës së Lartë vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 6, datë 10.2.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuar për cenimin e së drejtës së aksesit dhe arsytimit të vendimit janë të pabazuara dhe nuk duhen pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë:

Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Vitore Tusha, Gani Dizdari, Fatmir

Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj